

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre — ... 36 kor.
Fél évre — ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra — ... 3 kor.

Nyitási költségek megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
Jászfőherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Staubert József.

Nyomtat, május 5.

Amikor a népek döntenek...

Osztrák szomszédaink nehezen tudnak átgázolni a politikai válság süppedékes mocsarán, amely már esztendő óta olyan kellemetlen illatot terjeszt, hogy Ausztria közléte csaknem maláriát kapott tőle. Mindenféle megoldással próbálkoztak már és a miniszterelnökök olyan gyors tempóban követték egymást, hogy ma Bécsben majdnem minden tizedik ur ezt írhatja a vizitkártyájára: „X. Y. Ausztria volt kormányelnöke“.

A legújabb hír azt mondja, hogy az osztrák kormányba valószínűleg bejutnak a szociálisták is; ők legalább is részt kérnek a kormányzástól és vagy három miniszteri állásra aspirálnak. Lehet, hogy meg is kapják, amit kérnek, mert a háboruban csak nagyon erősen kell valamit akarni és az teljesül. Ausztria is megfogja kapni a maga szociálista minisztereit és ezzel rövid időre elintéződik a válság. A vén Ausztriára majd azt is rámondják, hogy megifjodott és ráncos arcát fiatalos mosolyra huzva, pillanatra még megtéveszti a szemünket.

De vajon az emberiség nyerevalamit azzal, ha Európában még egy ország kormányzásában vesznek részt szociálisták? Előbbre viszik-e a népek sorsát a szociálista miniszterek? Ha a legszabadabb népek vezetőinek viselkedését figyeljük, akkor kétkedve rázzuk a fejünket. Nézzünk csak át Franciaországba, Angliába és legújabban Amerikába. Franciaországban már annyi szociálista miniszter vitézlett le, hogy május elsején ők külön tüntető felvonulást rendezhettek volna. A legelső szociálista hadügyminisztert is ez az ország adta a világnak. S kérjük: tettek-e ők bármit is a népek legmaradibb, legbarbárabb intézménye: a háboru ellen?! Briand francia miniszterelnök, az egykori népvezér még három hónappal ezelőtt is abban látta legnagyobb hivatását, hogy a csaták vértengerébe uszította a gloire drága és soha nem pótolható férfi anyagát.

Az angol kormányelnök, Lloyd Georg bálványa volt a népnek, anynyira tudott lázítani minden avult, ócska feltogás ellen. Ma pedig millió számra küldi a német ágyuk poklába az angol szabad polgárt. Ausztráliában már esztendő óta szociálista államformában egyesülnek a népek, de most Anglia parancsára tömegcikként szállítják a hajók az ausztráliai öntudatos munkást európai

lövészárok-tölteléknek. Amerika alattvalói mindig azzal büszkélkedtek, hogy ők a föld legüggelenebb egyénéi. De most olyan cinókot kaptak, aki angol nőt vet feleségül és ez elég ok arra, hogy „az emberi jogok“ megvédésének bűnösen hazug jelszavával fegyverbe kényszerítsék őket ellenünk. S mit szóljunk ama francia szociálista agitátorokhoz, akik majdnem repülőgépen törtettek Oroszországba, hogy lebeszéljék, leterrorizálják a forradalmárokat a különbékeért?!

Ime, ilyen példákat látunk a szá-

bad népek mai életében. Am azért csak rakjanak minél több szociálista miniszter-élesztőt az országok kormányának kenyerébe.

Azt hisszük, még ők se tudják megállítani az idők kerekét és mégis eljön az a kor, amidőn a népek megkérdezése nélkül nem lehet háborút üzeni, amikor a népek maguk döntenek a sorsuk fölött és nem engedik, hogy őket döntsék a szenvedésbe, a nélkülözésbe, virágos tavasszal a halál száraz karjaiba — semmiért. (==)

Arz báró vezérkari főnök nyilatkozatai.

— Szociálisták telefonjelentése. —

Budapestről telefonálta tudósítónk:

A Poster Lloyd holnapi száma vezető helyén beszélgetést közöl Arz báró vezérkari főnökkel, amelyet Vészi József miniszteri tanácsos a lap főszerkesztője folytatott a vezérkari főnökkel a hadsereg főparancsnokság székhelyén. A vezérkari főnök az általános hadihelyzetről így nyilatkozott:

— Az általános helyzetet tisztán a katonai és haditudományok szempontjából kell megítélni. A központi hatalmak katonai helyzete a lehető legkedvezőbb. A telet mindenütt arra használtuk fel, hogy a csapatokat alaposan kiképezzük és állásainkat kiépítsük, úgy, hogy frontjaink az előrelátható tavaszi operációknak a legjobban felkészülve tekintenek elé. Csapatunk állapota, tekintettel egészségügyi intézményeinkre és arra a gondosságra, amelynek folytán a hideg telet ténylesen kiálltuk, ugyanolyan, mint amikor a szövetségesek győzedelmes zászlóit bevittük Gorlicótól mélyen Oroszország belsejébe, egész Szerbian és Montenegrón keresztül, Albániába és Romániába. Az utóbbi napokban újból tanui voltunk annak, miként omlottak össze nyugaton a leghallatlanabb eszközökkel, óriási emberáldozattal keresztülvitt angol és francia áttörési kísérletek a legsúlyosabb veszteségek mellett. Továbbra is szilárdan és magától értetődően bizunk a német szövetségesünk katonai erejében, hogy az újabb összes áttörési kísérletek is eredménytelenül fognak összeomlani. Ellenségeink a többi frontokon is meggyőződhetnek arról, hogy a központi hatalmak katonai fölénye, úgy, mint eddig, továbbra is a legfényesebben fog mutatkozni.

— A monarchia gazdasági helyzete szintén teljesen kielégítő. Ez a körülmény tudvalevőleg halomra dönti ellenségeink számítását. Az új aratás idejéig gazdasági viszonyaink szorosságánál és szövetségesünkkel kötött szerződések folytán teljesen biztosítva vagyunk. Ki fogunk tartani. A monarchia lakossága, amely eléggé nem méltányolható áldozatkészséggel viseli a háboru által okozott nélkülözéseket, hozzá fog

járulni ellenségeink reményeinek megsemmisítéséhez. A szigorított tengeralattjáró háboru, amelynek eddigi sikerei a felállított számításokat messzire felülmúlják, mindinkább hathatós megtorló intézkedésnek mutatkozik, amely ellenségeink életerejét érinti és reményteljes perspektívát nyújt a legközelebbi jövőre nézve.

Mi és szövetségesünk az illetékes tényezők által nyíltan és fenntartás nélkül kifejezésre juttattuk béke akaratomat. Nem gyengeségből tettük ezt. Ezzel a felfogással ellentétben állnak eddigi katonai sikereink. Mi kezdettől fogva védelmi háborút viselünk úgy, hogy elért sikereink az ellenséget már régen meggyőzhetnék volna a további emberáldozatok kilátástalansága felől. Az ellenséges táborokban azok, akik békejobbot akarnak nekünk nyújtani, az ellenséges álláspontot elfoglalókkal szemben utaljanak arra, hogy katonai és gazdasági helyzetünk lehetővé teszi a háboru-
nak a legkedvezőbb előfeltételekkel való folytatását. Ez a tény erősíteni fogja pozíciójukat azokkal szemben, akik még ma is a központi hatalmak vereségéről álmodoznak.

Az olasz frontról Arz báró így nyilatkozott:

— A délnyugati frontot illetőleg ki kell emelni, hogy az olasz hadvezetőség két hónap óta nem kezdett új offenzívába, annak ellenére, hogy az entente elhatározta a közös akciót és noha Anglia Olaszországra gazdasági nyomást is gyakorolt. Nem ismerem azon okokat, amelyek erre nézve mérvadóak voltak, de bizonyára közreműködött ebben az orosz nagy népmozgalom és annak pszichológiai hatása. Haderőnk mindenesetre az erős öntudat bizalmával tekintenek a jövő események elé.

Az olasz fronton továbbra is rendelkezünk azzal a fölényrel, amellyel eddig ellenálltunk ellenségeink kétségbeesett fáradozásainak. Összes katonai intézkedéseinknél elsősorban Trieszt és Fiume védelme állott szemünk előtt. Mindkettőt majdnem két év óta a szárazföldön az Isonzó-hadsereg védi, vizen pedig ezt a védelmet haditengerészetünk látja el, amely

nemcsak lokális, de számos sikeres előretöréssel partunkat védni tudta a többzörös túlerőben lévő ellenséggel szemben.

— Tengeri kereskedelmünk a háború által okozott károkat polgáraink szorgalmával és tetteirejével rövid időn belül ki fogja egyenliteni. Ha azonban a háború következményeképpen a világtengereskedelemben heves konkurencia állna be, akkor az osztrák s magyar kereskedők bizonyára tudatában lesznek annak, hogy a monarchia kereskedelmi flottáját soha le nem győzött tengerészetünk zászlója védi és biztosítja.

— A délnyugati frontról a vezérkari főnök így nyilatkozott:

— A szövetséges csapatok bevált hősiessége garanciát nyújt arra, hogy ezen a fronton is meg fogjuk akadályozni az entente csapatok minden további előnyomulását. Sarrail tábornok kísérletei is lokális akciókba fultak. A szigorított tengeralattjáró háború hatása az entente haderők eme részénél nagy mértékben mutatkozik. Nyilván nagy nehézségek állottak be a pótlásnál.

Az orosz és az orosz-román frontról így nyilatkozott Arz báró:

— Az a fejlődési menet, amelynek Oroszország jelenleg alá van vetve, nem teszi valószínűvé, hogy a legközelebbi időben a keleti fronton ellenségeink erősebb tevékenysége lenne várható. Ha azonban ez mégis megtörténne, az oroszok és románok meggyőződhetnek arról, hogy csapataink és szövetségesünk csapatai ezekkel a kísérletekkel szemben is teljesen készen állnak.

— Elterjedtek olyan hírek, hogy állítólag újból szükségesek előkészületek Erdély kiűritésére. Erre csak azt mondhatom, hogy ezek a hírek minden alapot nélkülöznek. Biztosíthatom, hogy szűkebb hazám ezen történelmi jelentőségű területe a tavalyihoz hasonló megpróbáltatásokkal szemben hős katonáink szilárd és megingathatatlan védelme által minden eshetőséggel szemben biztosítva van.

közneink jóságának, a támadás balsikerrel járt.

Derék repülőink tegnap légi harcokban a Karszt felett három ellenséges repülőgépet és Flitschnél egy ellenséges gépet lelőttek. — Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren.

Május másodikán este tengeri repülőgépeink bombákat vetettek egy gyárra Codigoroban a Pó torkolatának vidékén és veszteség nélkül tértek vissza. Ugyanaznap este egy más repülőgéprej megismételte a támadást Villa Vicenzina és Valona katonai telepei ellen észlelhető sikerrel. Valonában a bombavetések nyomán óriási tüzvész támadt, melyet heves robbanások kísérték. A tüzvész ötven tengeri mérföldnyire látható volt. A heves tüzelés dacára valamennyi repülőnk sértetlenül tért vissza. A hajóhadparancsnokság.

Különbékéi akart vetni az entente.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bern. A Corriere della Sera londoni jelentéséhez, amely az entente amaz esetleges készségéről szól, hogy Ausztria-Magyarországgal különbékét kössön, a Züricher Post ezt a megjegyzést fűzi: Az entente kormányok nagy erőfeszítése, hogy Németországot szövetségeseitől izolálja, teljesen meghiúsult a központi hatalmak szilárd elhatározásán. Nem tehető fel, hogy e fáradozások sikerrel járnának.

Bern. Ama londoni és milánói jelentésekkel kapcsolatban, hogy az entente kész külön békét kötni Ausztria-Magyarországgal, a Züricher Nachrichten a következőket írja: Az Ausztria-Magyarországgal szemben tett „nagyelkü” ajánlatokat Budapesten és Bécsben ezuttal még kevésbé fogják meghallgatni, mint a korábbiakat. Ideje már, hogy az entente vezető körei az osztrák-magyar politika vezetőit ne a saját politikai erkölcsük szerint ítéljék meg. Ezenkívül Ausztria-Magyarország legközelebb egészen más feladat előtt állanak majd, hogysem külön békét köthessenek. E feladat meghozhatja az általános békét.

Bern. A Züricher Post jelenti Milánóból: Olaszország politikai köreiben nem nagyon lelkesednek az újabb mindgyakrabban felbukkanó híreszteléseken, amelyek az Ausztria-Magyarországgal való különbéke lehetőségéről szólnak. A nacionalisták e tervben, mely a nyugati hatalmak politikai köreiben teljes komolysággal merült fel, az osztrák területekre való olasz igényeknek csorbítását látják, mert attól félnek, hogy a szövetségesek megegyezést keresnek Ausztria-Magyarországgal az olasz igények rovására.

Berlin. A Berliner Tageblatt jelenti: Négy pacifista szervezet és pedig a német béke egyesület, a Neues Vaterland szövetség, a tartós béke kiküzdésére alakult női bizottság és a nemzetközi jogi társaság beadvánnyal fordult a német birodalmi gyűléshez, amelyet kér, hogy tekintettel a beállott új helyzetre, amely az orosz forradalom következménye, tegye magárá a következő alapelveket: Németország

kész az új, szabad Oroszországgal békét kötni anélkül, hogy az orosz állam területi integritását bármiképpen is érintené, amellet azonban kiköti, hogy az oroszországi németek nemzeti jogait biztosítsák; a birodalmi gyűlés jelentse ki, hogy december 12-iki békeajánlat kiegészítésül hajlandó más formában is közzétenni azokat a békefeltételeket, amelyeket a békekonferencián az ellenséges hatalmak elé szándékozik terjeszteni; a birodalmi kormány kész olyan békének támogatására, amely a békét biztosító államközi szervezet megteremtését tűzi ki feladatául; az általános leszerelés elvének szemmeitartásával sikra száll a fegyverkezés és a háború korlátozása érdekében.

Bern. A stockholmi békekonferencia lehetőségéről Ebert Frigyes a következőket írja: Németország kiküldöttéi azt teszik feladatukká, hogy pozitív és lehetőleg eredményes munkát végezzenek. Elsősorban biztosítani akariák a hadviselő államok szociálista pártjainak megegyezési alapjait. Ha sikerül a békére való hajlandóságot egyértelműen kifejezni, egy közös béke munkairányító vonalairól megállapodni, akkor az értekezlet már nagy eredményeket ért el. Több lap azt írja, hogy a stockholmi konferenciának addig kell együtt maradni, amíg a békekötés létre nem jött.

Tűzerségi harc az egész olasz fronton.

(Összeomlott orosz támadás.)

Budapest, május 4. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

József főherceg vezerezzredes arcvonala:

Tegnap este egy orosz ezred támadása a Susita völgytől északra fekvő állásaink ellen összeomlott. A front többi részén a helyzet változatlan.

Olasz harcér:

Az egész fronton tűzerségi és aknavető harcok, Görznel az ellenség egy gáztámadás' kísérelt meg. Hála csapatink éberségének és védőesz-

Elsülyesztett

csapat szállító gőzös.

(Szorosabbra fűzi Anglia a nadrágszíjat.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bern. A Manchester Guardian április 27-iki számában az új hajó elsülyesztések és a tengeralattjárók ellen tett intézkedések miatt leselkedő perspektíváról azt írja, hogy az éll-miszter fogyasztás korlátozása hasznos és szükséges intézkedés, a nadrágszija szorosabbra való fűzése azonban egy olyan mozdulat, amely nem méltó a tengereken uralkodó hatalomhoz.

Amsterdam. A Manchester Guardian közli, hogy az ellenséges tengeralattjáró naszádok április utolsó hetében rekordot értek el, mert ezalatt nem kevesebb, mint nyolcvan hajót sülyesztettek el.

London. Az admirális jelent: Az Aronolam 8939 brutto tonás angol szállító gőzöst, a mely csapatokat vitt magával, április 15-én a Földközi tenger keleti részén megtorpedóztak. A hajó öt perc alatt elsülyedt és 279 embernek nyoma veszett. Valószínűleg a vízbe fultak.

Kopenhága. A Diana nevű dán három árbocos shonert, amely farakománnyal uton volt Amerikából Angliába, az Északi tengeren felgyújtották.

A Reuter-ügynökség jelenti: Az angol misszió tegnap tartotta első érdemleges ülését az amerikai hadibizottsággal. Lord Eustace Percy bejelentette, hogy Anglia és Amerika hajóépítése elégtelen arra, hogy megfeleljen mindannak a követelménynek, a melyet a tengeralattjáró veszedelem támaszt. Az egyensúly helyreállítása attól függ, hogy az Egyesült-Államok mekkora hajóteret biztosít az ententének. Ebből arra következtetnek, hogy az Egyesült-Államok hajóterét az entente hajóteréhez csatolja és így akarja kiegyenliteni a tengeralattjárók sikerét.

A Reichsrath új elnöke. Bécsből jelentik: A német nemzeti szövetség ma délutáni teljes ülésén Grosz Gusztáv dr. jelölte a Reichsrath elnöki állására. A többi pártokkal való tárgyalások megkezdésére négy tagu bizottságot küldtek ki.

Meghiusult angol áttörési kísérlet.

— Összeomlott francia támadások. —

Berlin, május 4. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Az Arras arcvonalon Acheville és Queant között a leghevesebb tüzérségi előkészítés után **tizenhat-tizenhét hadosztállyal harminc kilométer szélességben keresztülvitt új angol áttörési kísérlet meghiusult.** Az angoloknak reggeli szürkülettől késő éjszakáig ismételt megkísérelt támadásai vonalaink előtt és ellen támadásainkban **összeomlottak.** Az ellenség csak Fresnoyba nyomult be. Bullecourt mellett legelső árkaink kis részei maradtak kezén. A harc ma reggel tovább folyik. Csapatunk magatartása ismét felülmulhatatlan volt. **Az ellenség súlyos véres veszteségein felül több mint egyezer foglyot veszített.** Az Arrastól délkeletre készenlétben tartott erős angol lovasság mutaja, hogy az angolok milyen reménységet fűztek ehhez a támadáshoz.

A német trónörökös hadcsoportja:

A soissons-reimsi vonaltól északra a tüzérségi csata teljes erővel folyik, különös heveségre fokozódott az Aisne és a Brimont között. Űtegeink megsemmisítő tűz alá vették az ittlévő sűrűn megszállott ellenséges árkokat. Laont a franciák újból lőtték. Araye mellett és attól nyugatra, továbbá a Mont d'Hiver-on, Craonnetól nyugatra, **több francia támadás gyálogságunk és tüzérségünk tüzeiben veszteségteljesen összeomlott.**

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja.

Különös esemény nem volt.

A nyugati harctéren kedvező időjárás mellett élénk volt a repülőtevékenység. Repülőink Arras mellett és az Aisnetól délre sikeresen támadták ütegállásokat, vasuti telepeket, táborokat és lőszerraktárakat. Az ellenség **tíz repülőgépet veszített.**

Keleti harcér:

A Kárpátokban három orosz zászlóalj megtámadta állásainkat a Susitavölgytől északra, de minden eredmény nélkül.

Macedóniai harcér:

A Presba-tó és a Cserna között a Vardartól kétoldalt és a Struma mentén a tüzérségi tevékenység időközönként kiújult. **Ludendorff, első löszálmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Genf. Az Echo de Parisnak jelentik a frontról. A minden eddigig felülmuló francia offenzívára befejezték az előkészületeket. A most következő offenzívát valamennyi szövetségesnek támogatnia kell, mert ez a harc fogja meghozni Franciaországnak a győzelmet és békét.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti este: Az arrasi fronton Bullecourt mindkét oldalán angol, az Aisne fronton Perry au bas és Brimont között erős francia támadásokat visszavertünk. Egyéb különös események nem történtek.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung haditudósítója jelenti, hogy *Reims lángokban áll.* A németek a legvégsőkig kimélték a székesegyházat, amikor azonban a székesegyház kettős tornyán megállapították egy tüzérségi megfigyelő jelenlétét, tel kellett hagyni a régi műemlék kímélésével. Reims és St.-Quentin lassankint áldozataivá lesznek a háborúnak. A francia foglyok büszke bizalommal vannak eltelve az offenzíva sikere miatt. Sokan azonban

annak örvendenek, hogy fogságba jutottak. Elmondották, hogy szigorú utasításokat kaptak, hogy korrektül viselkedjenek az elfogott németekkel. Most már nem foglalkoztatnak német foglyokat a fronton. A foglyul ejtett franciák tulnyomó részének az volt a véleménye, hogy a német tüzérség most számban és muníció mennyiségét illetőleg egyenrangú a franciával csak hogy a francia tüzérség előkészítő tüzelése nem volt megfelelő. Az orosz csapatokat, csaknem mindenütt mint legelső rohamoszlopokat küldték előre. Ezért az oroszok veszteségei mindenütt nagyon súlyosak voltak. Az oroszok a polgár lakosságra panaszkodnak, amely sommit sem akar nekik eladni és megvetően bánik velük.

Rotterdam. A Daily Telegraph jelenti Kongoból, hogy a néger ezredeknek az európai harctérré való szállítását megkezdték.

A Baseler Nachrichten jelenti: A Times azt jelenti, hogy április folyamán a nyugati harctéren 147 angol, 201 francia és belga légi jármű pusztult el.

Falkenhayn Nagyszében diszpolgára. Nagyszébenből jelentik: A város képviselő testülete mai ülésén elhatározta, hogy Falkenhayn tábornokot a város diszpolgárává választja és nevével az egyik teret nevezi el.

Hatvan évvel idősebb hadifoglyok kiöserése. Budapestről telefonálja tudósítónk: A magyar Távirati Iroda jelenti: Az orosz kor-

mány hozzájárult valamennyi hatvan évesnél idősebb hadi fogoly kiöseréséhez. Az ilyen koru hadifoglyok hozzátartozói bélyegmentes folyamodványban kérhetik a kiöserést a hadügyminiszterium 10 osztályától. A folyamodványban pontosan meg kell jelölni a hadifoglyok nevét, rangját, csapatát és fogoly táborát.

Izgalmas betörő hajsza.

— Ráugrott a robogó vonatra. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Ha a háboru nem állított volna meg minden fejlődést, akkor ma már bizonyára minden újságíró, aki riportot csinál, vagy fotografáló, vagy mozi géppel felszerelve járna riportra. A jövő újságja ugyanis az illusztrált napilap lesz, de a közönség türelmetlen lévén, megfogja követelni, hogy a nap eseményeit a szerkesztőségek mozi vásznon is mutassák napközben. A háboru az oka, hogy például ma Budapesten nem vették fel mozigéppel azt a betörő üldözést, amely annyira moziszerű, hogy bármely filmvállalat, mint slágert reklámozhatná és mutathatná be.

Még februárban történt — mint fővárosi tudósítónk telefonálja — hogy ismeretlen tettesek betörték a *Révész és Vitélyos* vaskereskedő cég raktáraiba és onnan 20-25000 kor. értékű árut elloptak. Még alig, hogy megtették a feljelentést a betörők ellen, már egy másik cég, a *Fleischhacker* és társa rum és pálinkagyáros cég jelent meg a rendőrségen és mondotta el, hogy raktárait, amelyek a modern betörőszerszámok ellen is védve voltak, bizonyára elsőrendű szakemberek feltörték és onnan 30000 korona értékű szeszt elvittek.

A rendőrség nagy igyekezettel kereste a betörőket, mert a detektívek is megállapították, hogy nem sablonos munkáról van szó. Akik a pálinkaraktár komplikált szerkezetű ajtózárat ki tudták nyitni, azok Amerikában tanulhatták a mesterségüket.

Sikerült is már a nyomozás alatt megállapítani, hogy a betörést egy Hirschhorn László nevű mulakatos követte el és, hogy az öccse Hirschhorn Gyula magánhivatalnok volt a segítő társa. A lakatos igen jómódu iparos, akit a szakkörökben mint elsőrendű szakembert ismernek. Csakugyan Amerikában tanulhatta a betörést, mert járt az Oceánon túl és a háboru előtt jött haza.

Hirschhorn Gyulát a rendőrség elfogta, de a bátyját nem találták Budapesten. Ma reggel besugták a rendőrségnek, hogy a betörő a fővárosban van, de még a délelőtti folyamán el fog utazni Bécsbe. A detektívek keresték, a lakásán, de nem találták és ezért a nyugati pályaudvar körül is lesbe álltak.

Hirschhorn déltájban csakugyan feltűnt a Teréz-körut és a Podmaniczky-utca sarkán. Az egyik tulbuzgó detektív az utcán akarta letartóztatni, de ugylátszik a betörő észrevette a szándékát és befordulva a Podmaniczky-utca, gyors iramban futásnak eredt. Az üldöző detektívek utána vetették magukat, üzőbe vették, de Hirschhorn a hosszú utca közepe táján a vasuti pályatestet áthidaló Ferdinánd-hidhoz felvezető lépcsőn futott fel és egy pillanatig körülnézve csak a mozifilmeken látható tette szánta el magát.

A nyugati pályaudvar indulási csarnokából kirobogott vonat abban a pillanatban ért a hid alá, amikor a betörő az üldöző detektívek elől arra felrohant. *Meglátva a vonatot, felállott a karrára és egyes számításal ugrott le, hogy épen egyik vasuti kocsit te-
tejére esett, amelyen azonnal végig feküdt és vitette magát.* Gyors észjárására vall, hogy azonnal belátta ennek a nyaktörő vállalkozásnak céltalanságát, mert átvillant agyán az a lehetőség, hogy mire ő az első állomásra ér, addigra annak rendőri kirendeltségét telefonon értesítik Budapestről a történetéről. Ezért tehát alig haladt a vonat néhány száz métert. Hirschhorn egy még merészebb trükköt kockáztatott meg. Ott, ahol igen sok pályamun-

Bohus Zsigmond báró végrendelete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A néhány héttel ezelőtt elhunyt, patriarális kort ért Bohus Zsigmond báró, valóságos belső titkos tanácsos végrendeletének végrehajtása foglalkoztatja most a báró Bohus és a gróf Bréda családot. A 92 éves korában őseihez tért magyar főnemes az alább közlendő három végrendelet-tervezetet hagyta családjára számára. A három irásmű, amely Bohus Zsigmond báró saját kezétől származik, figyelmes átolvasás után kétségtelenül azt igazolja, hogy az agg főrend nem tekintette ezeket tulajdonképeni végrendeleteinek, hanem csupán a végrendelet kidolgozására irányadóul szolgáló vázlatnak. Valószínűleg azt tervezte, hogy e jegyzetek alapján egyszer közjegyző előtt fogja több millió koronára rugó vagyonáról szóló testamentumát elkészíteni. Azonban erre már nem volt érkezése, mert időközben elragadta a halál szeretettel köréből, a magyar főúri világ őszinte fájalmára. A sajátkezűleg papírra vetett végrendelet-tervezetet készítésük idejének sorrendjében alább közöljük:

I.

1. A Cs. takarékkönyv 50 ezer forint Ilona leányomnak. 1908. Atyának tiunak Sz.-lélek nevében! Ép elmével utolsó kívánságaimat azon biztos hitben írom, hogy szeretett családom azt teljesíteni fogja. Szeretett kedves nőmnek a világi házat, a Livádai pusztát haszonbérét 24060 kr. hagyom. Ilona jó leányomnak a Barnóti pusztát haszonbérét. Viktor kedves nőmnek értékpapírjaimat, melyek az A. Cs. takarékbán letétben vannak, mellékelve a kimutatást. Kézpénzek, melyek szintén ott vannak kamatozni, nőm és leányomnak kívánságaim fedezésül és ebből Bohus Lajos öcsémnek 30000 kr., Juliskának 6000 kr., Bohus Lajos Zsigmond fiának a zsimboiyai pusztát azon kívánsággal, hogy katonai pályára neveljek, hiszen szolgálja hazát és királyt; netalán elhunytával fivőtestvérei örököinek, leányom kaucaiója másik birtokra átruházandó. Bárczay Julának egyszersmindenkorra 16000 kr. Erőly János volt tisztemnek hű szolgálatáért élte fogytáig évente 400 kr., a két Mariskának egyenként évente 200 kr., egyik elhunytával részét a másik örökül. Minden belső férfi és nő éve álnak 3 hónapi bérüket. A világi szegényeknek valláskülönbség nélkül 2000 kr., a gazsáknak 1000 kr., a megye tisztviselője és felkészte felügyelete alatt. Aradmegye és város jótékony intézeteinek alapjára egyszer mindenkorra egyenként 1000 kr., Osztr. magyar államvasut (400 kr. érték) 100 drb. kötvényei Depot Bank Bécsben (Schwarzenberg Platz) valamint 1000 kr., Országos Hitelszövetkezet Julia és Ilona rendelkezésére. Bár törvényileg nem felel talán meg a formáknak utolsó óhajtaim, de sajátkezűleg írva, két tanu bizonyítja és azon öntudat, hogy szeretett kedves nőm és leányom teljesíteni fogják kívánságaimat. Laci és Lajos öcsém is segítségokra lesznek, nyugodtan zárom be e sorokat. Isten áldását és boldog jövőt kívánva hátrahagyott szeretett családom tagjainak. Amen. Bohus Zeiga s. k. Előttünk olvashatatlan aláírás s. k. mint tanu. Persa Péter s. k. mint tanu.

II.

1907. 28/2. Kedves Leányom! Pár év előtt megírt kívánságaim pótlásul arra kérlek, hogy Édes Anyád pusztai haszonbér összegét egészen élvezhesse, úgy, hogy az állami és községi adókat ti fizessétek. Pesti Takarékpénztári könyveim a Wurm udvar Safe Depot kapu alatt jobbra van, a kulcs Pesti vagy Világosi

Wertheim Cassában van. Ezen összegeket Édes anyád és Te Victorral osszátok meg. A Zsimboiyai pusztát illetőleg, előbbi rendelkezésemet annyiba módosítom, hogy Bohus Lajos fia Zsigmond csak azon esetre egyedüli örökös, ha katonai intézetben végzi tanulmányait és ezen a pályán marad legalább kapitányi rangig; kívánám, hogy a három fivő közül egy mint katonai szolgálatra hazáját és Királyt — s akkor az lenne az örökös, — különben — egyformán osztozna a 4 testvér, Juliska mint keresztleányunk kapja a már meghatározott összeget, az emberek a Világon könnyen telejtenek, arra kérlek Édesim titeket, hogy nevére tegyetek egy jótékony alapítványt, belátásokra bizom minőt úgy az összeget is. Aldott Édes Anyádat szeretettel gondozzátok, legyetek támaszai az életben, áldjon meg az Isten titeket éjtelek boldog egyetértésben. Szerető atyátok...

III.

Arad 1914 december. Kedves Leányom! Előhaladot koromnál fogva hozzád fordulok vég óráimat várva, ki születésed által csak örömet szereztél viseleted által, úgy szintén férjhez menetelid szerencsés választásában nemkülönben, hogy Victor is megismerve nemes jellemet egész szeretettel viselkedett mindég irányodban azért kérlek teljesítsd utolsó óhajtaim anyád kívánsága folytán Julia, ki keresztleányunk gondoskodjam, minthogy alig fog testvéreivel egyformán osztozni 20 ezer koronát, Bárczay Julienek 12 ezer koronát hagyományoztam. Pesti első Takarékpénztár könyve Wurm udvar self Depotban van Victorral szabadon rendelkezéssel úgy szintén az aradi Takarékbán lévőről, valaol megtalálod az ottani érték papírok összegét Heinrich majd megmondja Lajos is segítségére lesz. Mint a Osztr. Magyar Vasut Igazgató tagja Bécsbe vannak letébe acziáim Starkányi mint régi Barátom elintézi, hogy neked kiadják. Most Kedv Leányom bucsuzom, arra kérem az Ur Istent, hogy sokára érjed el azt a kort vagy orát, melyen hasonlóan foglalkozol, akkor arra kérlek, hogy ingot an birtokainkat Bohus családnak hagyományozd Isten áldásával kövesse léptedet. Amen. Bohus Zsigmond. O felegetek k rüti magyar miniszternek. Rendjelem kézbesítendő...

Amint ebből megállapítható, e végrendelet tervezetek nem nyújtanak támpontot arra nézve, hogy Bohus Zsigmond báró milyen nagy vagyont hagyott hátra és e vagyont mi módon kívánta örökösei között felosztani? Tudomásunk szerint a Bohus család tagjai között ama vélemény alakult ki, hogy a fentebb közreadott három végrendelet vázlatot tulajdonképen nem lehet a báró végső akaratának tekinteni. A család tagjai ezt azzal indokoják, hogy ezek a jegyzetek homályosak és nem tartalmaznak határozott utasítást a vagyon felosztására nézve. A végrendelet-tervezet homályos voltát könnyen meg lehet okolni Bohus Zsigmond báró rendkívüli magas korával és e korról járó elhatározásbeli ingadozással. Mivel tehát a bárói család tagjai úgy gondolkoznak, hogy ezt a három irásművet nem szabad az elhunyt titkos tanácsos végső akaratának tekinteni, számolnak azzal a körülménnyel, hogy Bohus Zsigmond báró hagyatékát végrendelet nélkül kell átadni az azt megillető törvényes örökösnek. Ha abból a helyes alaphoz indul ki a család, hogy Bohus báró végrendelet nélkül hunyt el, akkor törvényes örökösének egyetlen leányát, gróf Bréda Viktornét kell tekinteni. Az elhunyt két férfi testvére volt: Bohus László, aki

nek két leánya van és Bohus Lajos báró, akinek fia a Zrinyi-utcai Bohus-palota tulajdonosa, Bohus Lajos báró. Ugy Bohus László, mint idősebb Bohus Lajos báró már évekkel ezelőtt elhunyt. Az oldalági rokonok a végrendelet nélkül elhunyt Bohus Zsigmond báró vagyonából törvénytörvény szerint csak utóöröklés útján részesülhetnek, vagyis csak akkor, amidőn a gyermektelen gróf Bréda Viktorné vagyonának átveteléről lehetne szó.

Ertesülésünk szerint az Aradon lakó Bohus Lajos báró családjára arra az elhatározásra jutott, hogy minden bírói beavatkozás nélkül, a család között fennálló harmonikus egyetértés és ideális béke alapján engedi az örökösödési eljárást lefolytatni. Igaz ugyan, hogy Bohus Zsigmond báró életében számos alkalommal tett olyan kijelentést, amely szerint Bohus Lajos báró három fiának igen jelentékeny részt akart juttatni vagyonából. A végrendeletekben tesz s említést másodunoka öccseiről, azonban Bohus Lajos báró családjára ezeket a megjegyzéseket úgy tekinti, mintha nem volnának szabályszerű végrendeletbe foglalva, tehát mint amelyekre az örökösödési törvény alapján építeni nem szabad. Ugy értesültünk, hogy Bohus Zsigmond báró évekkel ezelőtt az azóta a kárpáti harcteren eltűnt Bohus István báró — Bohus Lajos báró fia — számára birtokából igen jelentékeny részt akart kihalítani és hitbizományt akart belőle létesíteni. Ebben a szóbelileg hangoztatott tervének keresztülvételében azonban megakadályozta kimulása.

Tudomásunk szerint a Bohus báró és a Bréda gróf családok között tanácskozások indultak meg, hogy miképpen tehetnének eleget az elhunyt kegyelmes ur... homályosan körvonalozott végakaratainak, nemcsak az örökségnek a családot illető részére vonatkozólag, hanem a jótékony hagyományok tekintetében is. Magyarazatra szorul ugyanis a vázlatos végrendelet az ama kitétele, hogy Arad város és a vármegye jótékony alapjai számára egyenként ezer koronát hagyományozz. Excellenciája. Vajjon Aradmegye és Arad város minden jótékony alapja számára hagy-e külön-külön ezer-ezer koronát, vagy pedig Aradmegye összes alapjai számára ezer és Arad város összes alapjai számára szintén ezer koronát akart-e hagyni Bohus Zsigmond báró?

Mint említettük, utóörökösök gyanánt szerepelhetnek Bohus Lajos báró és gyermekei, továbbá néhai Bohus László báró két leánya, akik közül az egyik Bécsben, a másik pedig Budapesten él, továbbá Bréda Viktor grófnak Bécsben lakó három testvére. A kiterjedt család között meginduló, a harmonikus megértés minden momentumát magában foglaló tanácskozások valószínűleg arra nézve is eredményt fognak felmutatni, hogy az utóörökösök milyen részt igényelhetnek Bohus Zsigmond báró hagyatékából? Egyelőre a család még pontosan nem tudta megállapítani az örökséget, azonban már most is kétségtelennek látszik, hogy az több millió koronára rugó Excellenciája után igen jelentékeny összegű készpénz és értékpapír maradt az aradmegyei nagyértékű földbirtokokon kívül.

Junius elejére van kitűzve a hagyatéki tárgyalás és ezen a család tagjai teljes meg egyezéssel és megállapodással jelennek meg, hogy a hagyaték szétosztására nézve majd a bíróság szabályszerű intézkedését kikérjék.

TANÜGY.

(—) Zita királyné születésnapja iskolai ünnepek. A kultuszminiszter rendelkezését adott ki, mely szerint az összes elemi és középiskolákban május 9-én, Zita királyné születésnapján az előadások szünetelni fognak.

Fegyencek a hadiszolgálatban.

— Egy aradi bíró levele. —

Kaptuk a következő levelet:

Tisztelt szerkesztő ur! Minthogy az újságok majdnem naponta irnak arról a kérdéstről, hogy miként lehetne a termeléshez szükséges munkaerőt szaporítani, bátor vagyok az Aradi Közlöny figyelmét a következőkre felhívni:

Tegnap jelent meg egy német jogtudományi folyóiratban, amelynek a címe „Archiv für Kriminalogie” egy rendkívül érdekes cikk, mely ezt a kérdést tárgyalja és amelyből a következő ismertetést közlöm:

— „A német büntető törvénykönyv határozatai szerint a fegyenceket a polgári bíróságok ítéleteikben egyuttal megfosztották attól a joguktól, hogy katonák legyenek. A legtöbb bűnös ezt a becsületbeli büntetést egyáltalában nem vette valami nagyon komolyan. Másrészt pedig olyan fegyházlakók, akik a közép és felső társadalmi osztályokból kerültek ki, viszont bizonyára érzékenyen szenvedtek a büntetésnek fontebb említett része miatt is. Ezek bizonyára ápolták azt a titkos óhajt, hogy valamilyen tisztító cselekedet által lemosassák magukról a gyalázatot. Példák igazolják, hogy még napjainkban is történnek ilyen esetek: Egy D. nevű százados párban agyonlőtte M. hadnagyot, aki megcsalta őt feleségével. A haditörvényszék öt évi fegyházra ítélte. A tiszt, aki szokat szenvedett amiatt, hogy kizárták a tisztsárból és elbocsátották a hadseregből, számtalan felsőfolyamodványt adott be, amelyek azonban eredménytelenek maradtak. Azt érte azonban el, hogy a fegyházbüntetését fegyházra változtatták át. Büntetése ideje alatt tört ki a délnémet háború. A tiszt azonnal elhatározta, hogy rehabilitálja magát és önkéntesen jelentkezett a védőcsapatokhoz. Kérvényét úgy csapatteste, mint a magasabb hely elutasította, de annyit megengedtek neki, hogy miután kifogástalanul töltötte el büntetését, mint önkéntes betegápoló részt vehessen a hadjárásban. Ily módon a volt tiszt ugyan nem a hadsereg tagja, de mégis úgy kitüntethette magát új állásában, hogy még rendjeleket is kapott. Addig próbálkozott, míg végül mégis visszavették a csapattesthez és mint hadiönkéntes annak kötelességében küzdött a háború végéig. Tiszti rangját azonban nem tudta visszaszerezni.

— Mielőtt még a fegyencek felhasználásáról a hadiszolgálatban írának, rá kell mutatni azokra a megfigyelésekre, amelyek arra vonatkoznak, hogy minő hatással van a háború a fegyintézetekben. Sok jelentés szól arról, hogy a háború igen jó erkölcsi befolyást gyakorol a foglyokra. Az igazságügyminisztérium kimutatása szerint a háború elején sok tozoly került ki a fegyházakból, akik a harc terepén derekasan megállták helyüket, vitézségi érdemet szereztek és elő is léptek. Mások, akiket nem eresztettek ki, tekintélyes összeget áldoztak munkadíjukból jótékony és hadi célokra. Idetartozik egy E. nevű berlini ügyvéd esete, aki elűzkasztotta a reá bízott pénzeket és ezért évekig köröztek. Az ügyvéd a bűn elkövetése után Délamerikába szökött és ott új életet kezdett. A világháború kitörésekor, kimondhatatlan nehézségek után sikerült Németországba visszatérnie és idegen néven mint hadiönkéntes a hadseregbe beállnia. A harc terepén csakhamar megszerezte a vaskeresztet és parancsnoka felterjesztette a tiszthelyettesi rangra. Ekkor egyszerre kitudódott egész élet-története, azonban kitűnő katonai magatartása miatt megkegyelmezésre, vagy legalább is büntetésének a háború tartamára való felfüggesztésére ajánlották. Hamis név használata miatt

három napi elzárásra ítélték, de a büntetést amnesztia útján elengedték neki és most mint hadnagy szolgálja hazáját.

— Mindeme példákban kitűnik, hogy a megtévedteknek módot kell adni, hogy a háborúban talpraálljanak. Az a férfianyag, amely a fegyházakban van, testileg igen jó. Nagy kár azokért a fegyencekért, akik katonai bűnök miatt ismerkedtek meg a fegyházzal. De még itt is lehetne módot találni, hogy a háborúban kiköszörüljék a ceorbát. Erre is van példa: Egy B. nevű altiszt, aki alantasainak kínzása miatt hét évi fegyházra volt ítélve, a fegyintézetben kifogástalanul viselkedett. Jött a háború és B. a császárhoz folyamodott s kérte, hogy engedje őt a harctérre. Ez meg is történt és mint másodosztályú katonát beosztották előbbi zászlóaljához. Vitézség és kötelességteljesítés mintaképe lett és csakhamar az első osztályú katonák közé jutott. Megszerezte a Vaskeresztet és altisztté lépett elő.

— Franciaországban valóságos fegyenczászlóaljakat szerveztek és a németek kezébe került foglyok elmondják, hogy a gyarmatokról hozták ezeket a fegyenceket, akiknek legtöbbje tíz és husz évi nehéz fegyházra van ítélve, és kivétel nélkül európaiak, a mult év július óta vannak a fronton. A katonák ezeket a zászlóaljakat „les joyeux” (a vidámak)-nak nevezik, mert ellentétben a többi csapatokkal, zabolátlan jókedvű emberek, akasztórahumorúak, mert nekik igazán nincs mit veszteniük.

A fegyenczászlóaljakat elválasztják a többi legénységtől, sohasem szállásolják el őket falvakba, hanem kint táboroznak a mezőn. Mindennapos közöttük a büntetést és a tisztek csak revolverrel a kezükben tudják tenntartani a fegyelmét. Ebből kitűnik, hogy Franciaország a háború alatt szakított a deportálással és a fegyenceket direkt harc csapatok gyanánt használja fel a fronton.

— Ilyen gondolatnál nálunk még nem foglalkoztak, annál kevésbé valószínű, meg, mert a mi erkölcsi érzésünk titakoznak az ellen, hogy fegyházlakókat állítsunk derék katonáink mellé és tiszteletet parancsoló csukaszürke ruhát adjuk reájuk. Ezért a mi terveink, amelyek eme parlagon heverő erők felhasználására vonatkoznak, a hadiszolgálat más, számtalan területére vonatkoznak.

Mindenekelőtt meg kell szüntetni azt az intézkedést, amely a foglyokat kizárja a hadseregből és lehet utat-módot találni arra, hogy a mostani és már előbb elítelt fegyenceket törvényes úton a hadsereg részére hasznosítsuk. Nem kell külön katonai osztályt teremteni, ezzel nem lenne a cél elérhető, minthogy a foglyokat a hadsereg szervezete mindig mint valami idegen testet tekintené. Ne is legyenek ők katonák, hanem munkások. Senkinek sem lehet kifogása az ellen, ha hadimunkára, különösen pedig lövészárkok ásására, vagy más megerősítési munkára használták fel őket. Igen jól végezhetnék el dolgukat a löszergyárakban, a hadi szabóműhelyekben. At lehetne alakítani a fegyházakat iaktanyakká és ott foglalkoztatni őket katonai felügyelet alatt, anélkül hogy ezzel szigorú fogság lenne összekötve. A munkában kiválóakat különféle kedvezményekkel, jobb étellemezéssel, sőt kivételesen még rövid szabadsággal is lehetne jutalmazni és akik különösen kitűnnek magukat és jövöletűek, azokat a frontra is lehetne küldeni.

Rendkívül fontosak ezek a kérdések különösen most, amikor a fegyintézetek élelmezése

annyi gondot okoz és amikor ezek a társadalom ellenes elemek amelyek a társadalmat emészti a társadalom részére hasznosakká válnak és amikor a hadsereg vezetősége könnyen megtalálhatja módját, hogy a fegyházak lakóinak munkaerejét erős kézzel kihasználja.

Ezeket voltam bátor tisztelt szerkesztő ur figyelmébe ajánlani.

Egy aradi bíró.

VAROS ES MEGYE.

Folytatólagos sorrendje Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1917. évi május hó 9-én délután négy órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 12. Tanács előterjesztése fertőtlenítő intézeti bizottság alakítása tárgyában. 13. Ugyanaz fertőtlenítő intézeti gondnok választása tárgyában. 14. A tiszti ügyészség beérjeszti Hoffmann Antallal, dr. Gugi Zoltánnal, Bakó Minályiál megkötött földhaszonbérleti szerződéseket jóváhagyás végett. 15. A katonai hatóságnak kérelme a repülőter csapadék-vizeinek levezetése céljából városi területnek átengedése iránt. 16. A gazdasági szék jelentése a marosparti 2. számú teleknek eladása iránt megtartott árverés eredményéről. 17. A tanács előterjesztése, hogy a gáz és elektromos áram után tervbe vett adóztatás mellőztessék. 18. Ugyanaz előterjesztése a városi közúti közlekedési vállalat által igénybe vett városi terület után fizetendő terület használati díjnak megállapítása tárgyában. 19. Ugyanaz előterjesztése az iránt, hogy a városi közúti közlekedési vállalat 1916. évi jövedelméből a városi pénztárba 50.000 korona átutaltassék. 20. Sármezey Endrónak kérelme parcellázási szerződésének meghosszabbítása tárgyában. 21. Szabó József földhaszonbérletének meghosszabbítását kéri. 22. Az aradi villamos r. t.-nak telebbezése ellen, mellyel a vállalat a szerződés értelmében arra köteleztetett, hogy az áram árát április 1-től 6 fillerre szállítsa le. 24. A tanács előterjesztése a város ingatlanainak magasabb összegre való tűzbiztosítása tárgyában. 24. A számvevőség beérjeszti a kövezeti alapnak 1916. évi zárszámadását, ezzel kapcsolatban a közl. bizottság oly szabályrendelet tervezetének készítését javasolja, mely szerint a jövőben építendő utak költségeihez az érdekelt ház- és telektulajdonosok hozzájárulni kötelesek. 25. A műszaki bizottság javaslata a Niessen-féle dögfeldolgozó gépnek beszerzése tárgyában. 26. A gazdasági széknek jelentése a hivatalszolgák nyári ruhájának beszerzése iránt megtartott árverés eredményéről. 27. Az üresedésben levő adó- és pénzügyi tanácsnoki állásnak választás útján való betöltése. 28. A főispán értesítése br. Exterde Kálmán főszámvevő helyettesnek tb. főszámvevővé való kinevezéséről. 29. U. az Baros Dezső aradi lakosnak tb. főszámvevővé való kinevezéséről. 30. A tanács javasolja, hogy a vidéki rendőrségek országos rendezéséről szóló törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való terjesztése iránt a belügyi kormányhoz felirat intéztessék és hason szellemű felirattal leendő támogatás céljából a társ-törvényhatóságok kerestessenek meg.

Uj anyakönyvvezető. A m. kir. belügyminiszter az aradi I. állami anyakönyvi kerületbe Szkalla József városi tiszteletbeli közgyámot ideiglenes minőségben a háború tartamára anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel megbízta.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Miniszteri felelősség Németországban.

Berlin. A birodalmi gyűlés költségvetési bizottsága ma ülést tartott. A birodalmi gyűlés által kiküldött alkotmánybizottság ma ült össze első ízben Scheidemann képviselő elnöksége alatt. A centrum, a haladók és a nemzeti szabadelvűek közös indítványokat nyújtottak be az alkotmány megváltoztatása dolgában, amelyek lényegükben megállapítják a birodalmi kancellárnak vagy helyettesének felelősségét a birodalmi gyűléssel szemben a császár rendeleteiért vagy intézkedéseiért és azt kívánják, hogy a háború idején a birodalmi gyűlés, szakadatlanul együtt maradjon. Az indítványok továbbá a birodalmi tengerészeti hivatal és a hadügyminiszter ellenjegyzését kívánják a tengeri és szárazföldi hadsereg tisztjeinek és tisztviselőinek kinevezésénél. Megállapítani kívánják a tengerészeti államtitkár és a hadügyminiszter felelősségét a birodalmi gyűléssel szemben és végül oly törvényjavaslatot követelnek, amely szabályozza a birodalmi kancellár felelősségét hivatali kötelességeinek megszűnése esetén és ennek megállapítását állami bíróság által.

A szociáldemokraták indítványokat nyújtottak be, amelyek egyebek közt arányos választást és női választójogot követelnek a birodalomban, egyenlő választójogot az egyes államokban és egyesülési jogot. A szociáldemokrata munkaközösség a birodalmi gyűlés hozzájárulását kívánja a szövetségek megkötésénél, valamint a hadüzeneteknél és békeszerződéseknél. Továbbá a birodalmi kancellár elbocsátását, ha azt a birodalmi gyűlés így akarja.

Vita után, amelyben Hellriegel államtitkár kijelentette, hogy tárgyi tekintetben nem foglalhat állást a szövetségi tanács előzetes állást foglalása nélkül, a bizottság elvetette a szociáldemokrata munkaközösség indítványát és az összes szavazatokkal a konzervatív szavazatok ellenében elfogadta a centrum, a haladók és a nemzeti szabadelvűek közös indítványát a birodalmi kancellárnak vagy helyettesének a birodalmi gyűléssel szemben való fe-

lelősségének megállapítása tekintetében, valamint az állami bíróságra vonatkozó határozatot is.

A Ház ezután folytatta a költségvetés második olvasását és megkezdte a hadügyi költségvetés tárgyalását. Az első szónok Stern hadügyminiszter volt, aki többek között a következőket mondotta:

— Seregeink künn a harcot abban a teljes bizalomban és tudatban kezdték meg, hogy mögöttük állnak az otthonlévők, az egész nép, amely épen úgy benne van a küzdelemben a háború okozta nélkülözések által, mind a mellett munkájával a harcok számára mindazt teljesíti, ami a küzdelem véghezviteléhez szükséges. A hadsereg teljesen biztos abban, hogy ez így lesz továbbra is.

A kadettiskolák költségvetési tételnél hadügyminiszter ezeket mondta:

— Nem reménykedem abban, hogy a háború után a népek békéje fog helyetlenné válni. Amíg az államot érdekel ügyesre állítani, lesz mindig háború. Az örök békére való kilátást most nem épen fényesek. Kötelességünk, hogy a háború utáni időre is biztosítsuk magunkat, hogy megtartsuk utódaink számára azt, amit kiküzdöttünk.

Gröne, a hadibizottság elnöke megmagyarázta és védelmezte a munkaközösség előtt a munkásokhoz intézett felhívást és hangsúlyozta, hogy az otthoniak serege és a tábori hadsereg közt nem szabad senkiinek sem állani. Mostantól kezdve a háború végéig a munkásság közt feltétlenül nyugalomnak kell lennie. A felhívás azért volt szükséges, mert a nép végzetes választalon volt, amelynek egyike a vereségre vezetett volna.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A legújabb beérkezett jelentések szerint a német tengeralattjárók 18 kereskedelmi hajót süllyesztettek el, összesen 56,000 bruttó regiszter tonnatartalommal.

Amsterdam. Bonnar Law az alsóházban csütörtökre zárt ülést jelentett be.

— **Hősök temetése.** Igaz, őszinte részvételt tettek el Manya Aurélt, az aradi 33-ik gyalogezred hősi halált halt tartalékos zászlósnát. Manya Aurélt a kárpáti harcokban, a múlt évben esett el a becsület mezején, hazajáért és királyáért vívott küzdelemben. Temetése délután fél 5 órakor volt a Felső temető halottasházából a gör. keleti román egyház szertartása mellett. — Ma is egy hőst temettek a Felsőtemető halottasházából, Szornika László a 9-ik gyalogezred hős hadnagyát, aki pár hónap előtt az olasz harctéren hősi halált halt. Most hozatták haza hozzátartozói és nagy részvét mellett katonai pompával ma délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra.

— **A hadisegély lefoglalható.** A budapesti törvényszék előtt Pásztor Maria varrónőt beperelte háziura, mert nem fizette meg a lakbért, bár a hadisegélyt fölvette. A törvényszék megítélte a háziur követelését, azzal a megokolással, hogy a hadisegélyt az élelem beszerzésére és a lakbér fizetésére kell fordítani és így a lakbérré eső rész lefoglalható.

— **Névváltozások.** Kiskoru Kohn Béla József, Tibor és Terezia családi nevének „Kárpáti” névre, Kiskoru Gid László családi nevének „Gyulai” névre és Kiskoru Kramer József aradi születésű ugyaníttent lakosok családi nevének

„Török” névre kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Öngyilkos beteg urinő.** Ma délelőtt tíz óra tájban a Batthyány-utca egyik házában egy aradnegyedi uriaszony öngyilkosságot követett el. Az uriaszony férje, Kiss Ferenc, katonai szolgálatot teljesít és békében a körös-bökényi téglagyárnak a vezetője. Kiss Ferencné tegnap érkezett Aradra kisleányával és miután régi tüdő- és szívbját akarta gyógyítani, az volt a szándéka, hogy huzamosabb ideig marad Aradon. Ezért a Batthyány-utca 21. számú házban hónapos szobát bérelt. Tegnap felkeresett két orvost is, akik radikális kezelést ajánlottak a beteg uriaszonynak. Az éj folyamán ismét nagyon rosszul volt s ma reggel járattan kelt fel. Tíz óra tájban elküldte kisleányát az egyik patikába és mialatt a kisgyermek nem volt otthon, Kissné öngyilkosságot követett el; késsel felvágta a nyakát. Kisgyermeké vérben letrengve, eszméletlenül találta. A házbeliek értesítették a rendőrséget, ahonnan Odry Zoltán ügyeletes rendőrszítment ki az öngyilkoshoz, akit a kórházba szállítottak. Deiben az öngyilkos uriaszonyt kihallgatták és azt adta elő, hogy betegsége miatt akart megválni az élettől. Alapota súlyos.

— **Helybéli és vidéki viszonteladók részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló- és levelepapírosok, papírzsoskok, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izsó papírnagykereskedésében**

— **Kup Gyula és Társa es. és kir. udvari szállítók Szeged.** Délmagyarország legnagyobb női divat áruháza, a nagyérdemű hölgyközönség tudomására hozza, hogy az összes nyári újdonságok a divat-creáció legkiválóbb vívmányai, selyemtricot-kostümök, toleettek, sport szalvéták és blousokon, továbbá selyem tatit toleettek, tatitalm ez crep de chineből, valamint lengere toleettek és bluzok, vászen costumök és aljakban, sport biosos, selyem impregnált costumök és köpenyekben a legmesszebbmenő igényeket kielégítő választékban raktárra érkeztek. A felsorolt legkiválóbb modellek alapján készült divat-remekhez megfelelő divatkalapok állanak dus választékban rendelkezésre. Mérték utáni rendelések a legmagasabb nivón álló saját műhelyeinkben eredeti modelleink alapján gazdag szövet és selyem raktárunkból készülnek. Szabott arak! 2921

Az Aradi Közlöny

előfizetési árai helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona.

Nevezd évre 9 korona.

Egy héra 3 korona.

BUZGÓKEP SZÍNHÁZ.

* **Halloszónő.** (Nagy filmszenzáció az Urániaon.) A „Lengyelzsídó” című dráma filmre feldolgozva került tegnap bemutatásra a színházban. Mintha egy egészen új szerű világ, a maga misztikus szépségével és elragadó közvetlenségével hódította volna meg a közönséget, úgy hatott ez a kép. Kertész Mihály mesteri rendezése, a magyar filmgyárnak pompás kiállítása csak növelte ezt a sikert, amely ismét olyan babérokat aratott a Star filmgyárnak, mint a milyent annak idején a „Kartausi” aratott. Szűszőesség, a felvételek szépség, a beállításnak elsőrangú hatásos volta és kiváló rutinnal megválasztott művészek játéka teljessé és tökéletes mestermunkával kiválóvá és piratlaná tették a filmet. Külön kell megemlítenünk Bánóczy Dezső dr. és Gáthy Gitta alakításait, amely elsőrangú művészeti értékű produkció. — *Brody Sándor* „Hóteherke” a Nemzeti Színház leghatalmasabb sikerű Brodydarabja legközelebb az Urániában. 5

* **Psilander-premier az Apollóban.** Mint előrelátható volt, zsúfoltsággal megtellett a be ma este az Apolló-színház a legújabb Psilander film. Psilander Waldemar egy fess huszárnagy szerepében brillirozik. Elegáns és hódító. A pompás vigjáték szellemen meseszövege auból indul ki, hogy Axel von Halmstad huszárnagnak számos barátnője, egy nagyon keves nőnemű vadászakutya és egy éppen olyan kedves himnemű nagybátyja van. Ezenkívül jó alakja van, elegáns megjelenése, szimpatikus, térhívó arca s könnyen lobbanó szíve. Ezekből a tulajdonságokból kerekedik ki egy kis bonyodalom, amelynek révén a fess huszárnagy egy bájos feleséghez, egy megnyert fogadáshoz, egy kosár pezsgőhöz és három kis kutyához jut. A premier nagyszámú publikummal kitünően mulatott az ötletes filmen. A derűs hangulatot növelték a többi bemutatott vigjátékok, amelyek szintén a Nordisk-filmgyárból kerültek ki. A háborús felvételek figyelemre méltóak. Az új műsört még két napig vetíti az Apolló-színház.

* **Lyda Bertini** film II. vasárnap az *Erzedbet mozgószt áhazonn.* „Egy szegény iliu története” a címe e képnek. Don Réda értékes társalmi anyagsziszak a darab témája, amit a két bányatulajdonos ellopott Brunóval az ók jóvoltából telnevelt fiával, kinek a tett végrehajtásában a mérnök nővére is segédkezik. A már

ők meghalt e hagyatéka között nem találják az értékes tulajdány leírását, melynek végrehajtása a leányára marad. Egy detektív kivizsgálja, hogy csak a két bányatulajdonosnak lehetett érdekében az okmányt megszerezni. A két bányatulajdonos neszt vette és elutaznak, de Lédá megtudja címüket, utának utasít s társaságukban ott találja Brunót. Felelősre vonja, aki elmondja neki élettörténetét. Kis fiú korában egy hajóra került, amely hajó a nyílt tengeren elégett és őt a két bányatulajdonos mentette meg és felnevelte, s így kényeztetették őt erre a tetre. Ő maga érsi azonban becsületen teitét, visszaszerzi az okmányt s miután nem érdemes Lédá szerelmére többé övi magát. **Legkésőbb: W. Psilander írásm. ker. bemutatasra.**

NEMZETI SZÍNHÁZ

Arad, 1917. évi május hó 5-én, szombaton:
C) Berlet. C) Berlet.
Az arany fácán.
Operetta.
Kezdete 7 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Műtárgymény gyári tervek Aradon. A Korpaközpont átiratot intézett a városhoz, a melyben azt javasolja, hogy nagy németországi és ausztriai városok mintájára Aradon is létesítsenek takarmánygyárat. Ennek berendezését, a gépezetet egy prága—müncheni cég készíti. A város az átirat alapján árajánlatot kért a prágai cégtől. Eközben azonban egy nagy pozsonymegyei uradalom új tervet ajánlott a városnak, és pedig azt ajánlotta föl, hogy hajlandó saját rezsijében fölépíteni Aradon a takarmánygyárat, megveszi a berendezést. Mindezek ellenében pedig azt kéri, hogy a város a termelt takarmányt vegye át tőle. A műtárgymény tudvalevőleg halak, sertések, szárnyasok táplálására kiválóan alkalmas és állati hullából készül. A műszaki bizottság ma délután 4 órakor tartott ülésében, **Lócs Rezső** h. polgármester elnöklésével tárgyalta ezt a beadványt. Zádor Imre gépüzemigazgató indítványára a bizottság kimondotta, hogy a takarmánygyár létesítését elvben szükségesnek tartja és ezért javasolja a közgyűlésnek a tanács fölhatalmazását a tárgyalások megkezdésére.

Kimutatás az Aradi polgári takarékpénztár részvénytársaság zálogleveleiről

(az 1876. évi XXXVI t.-c. 29. §-a értelmében.)
Az 1917. évi április 30-iki állomány szerint kitesz:
Az intőzet forgalomban levő zálogleveleknak összege . . . K 5.891.200.—
A záloglevelek biztosítására szolgáló kölcsönök összege K 5.808.154.88
Az ingatlanok értéke, melyek alapján a kölcsönök engedélyeztettek K 13.715.865.60
A záloglevelek külön biztosítására szolgál ezen felül a takarékpénztár tulajdonát képező záloglevél-biztosítási alap, mely a következő értékekben van elhelyezve:
887.800 K n. é. 4%-os magyar koronajáradék a 76.— . . . K 428.700.—
Kelt Aradon, 1917. május 4-én.
Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatója.
2969

Új könyvek.

* **Bűnügyi Szemle és Büntető Jog Tára.** Megjelent az Angyal Pál dr., udvari tanácsos, budapesti egyetemi professor szerkesztésében büntetőjogi szaklap, a „Bűnügyi szemle“ f. évi április hó 15-én megjelent 7. száma. A „Bűnügyi Szemle“-vel kapcsolatban álló s dr. Degré Miklóstól szerkesztett „Büntető Jog Tára“-nak f. é. április 1-én megjelent a 18. száma. A „Bűnügyi Szemle“ aug. és szept. kivételével, minden hó 15-én, a „Büntető Jog Tára“ pedig az előbbivel kapcsolatban minden hó 1-én és 15-én jelenik meg. A két lap együttes évi előfizetési díja 10 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, L, Lisznyay-utca 18. sz. Kiadó és könyvnyomda: Wessely és Horváth, Pécs.

A szerkesztésért felel:
Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovart alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátainknak és ismerőseinknek, kik hősi halált halt fiunk végtisztességén megjelenésükkel résztvettek, hálás köszönetet mondunk.

2874 **Eckhart Ede és neje.**

Köszönetnyilvánítás.

Felejtethetlen emlékü jó gyermekünk elhunyt alkalmából ezuton is köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, a kik drága jó gyermekünk végtisztességén megjelenetek s ravatalára koszorút helyeztek.

Különös hálnkat fejezzük ki az aradi 38-ik gyalogezred nagyrabecsült tisztikárának és bajtársainak a tometésen küldöttségileg való szives megjelenésükért.

2920 **A gyászoló Mánya család.**

4871—1917. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál rendszerezett és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés által választás utj n beöltendő XI fizetési osztály 3 fokozatába sorozott, 1600 korona kezdő fizetés, valamint természetbeni lakás, fűtés, világítással avagy utóbbiak helyett 640 korona lakbérrel javadalmazott gondnoki állásra pályázatot hirdet és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerésni óhajtnak és gymnasium, reál vagy polgári iskola 4-ix osztályát vagy az állami tanfolyamok elvégzését sikeresen elvégezték és gépjárműkezelési képesítésükkel rendelkeznek, hogy képesítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt, Arad sz. kir. város törvényhatóságai bizottságánál megemelt kérvénnyel a hivatalos órák alatt f. évi május hó 7-ig bezárólag hivatalomba nyújtsák be.

A város szolgálatába nem álló pályázók egész évi állapotukat hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazoltnak igazolni.
Arad, 1917. április 30.

Varjassy, polgármester.

Tiszta, jó minőségű

házi Szappan

nagyobb mennyiségben megvételek keresztetik.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt minden megszünt a Hajós-féle ANA GALLIN használatával. A kezelőse igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A b-sze zés női vigyázni kell az ANAGAL LIN szóra. Ár használati utasítással 1 korona.

gyöngyház-fogakat

szerezni

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A zájüreget tisztítja, utókezei kellemes. Ár egy porcelán-szelepecsének 80 fillér.

Képzelt szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy vevésre

HAJÓS ARPÁD

gyógyásztára Arad, Andrássy-utca 30. sz. Megyeháza közelében.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor.

Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábcsúszások, asztmások gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor.

Kiváló gyomorerosító szer, linom fűszeres tea, zsonyos, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor.

Egyesíti a pepazin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a mostani állapotú emberek számára a gyomorbetegségek kezelésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 1245

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadsag-tér.

